

STORTINGET

Innst. 152 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:13 S (2024–2025)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Turid Kristensen, Tage Pettersen, Grunde Almeland, Kjell Ingolf Ropstad, Une Bastholm, Irene Ojala og Hege Bae Nyholt om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen vurdere om dagens tapsgrenser for pengespill er satt for høyt, og om man bør innføre en samlet tapsgrænse for alle registrerte spill som enerettsaktørene og andre relevante aktører tilbyr.
- Stortinget ber regjeringen sørge for en oppdatert og mer informativ oversikt over tilgjengelige behandlingstilbud for spilleavhengighet samt sørge for at denne informasjonen er lett tilgjengelig og gjøres godt kjent.
- Stortinget ber regjeringen sørge for at kapasiteten i fjernbehandlingstilbud og andre digitale og spesialiserte lavterskeltilbud for spilleavhengige økes, og at tilbudene gjøres tilgjengelige for alle – uavhengig av hvor de bor.
- Stortinget ber regjeringen sørge for mer kunnskap om bruk av sosiale medier og andre mer utradisjonelle kanaler til reklame og markedsføring av pengespill for å kunne vurdere tiltak mot uheldig påvirkning i slike kanaler.

- Stortinget ber regjeringen legge til rette for kompetanseheving innen spilleavhengighet.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et regelverk for, og eventuelt vurdere et forbud mot, lotterimekanismer (lootbokser) i dataspill i Norge, samt vurdere å innføre regulering av, eventuelt forbud mot, bruk av virtuell valuta og skins gambling i dataspill.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har bedt kultur- og likestillingsministeren om en vurdering av representantforslaget, og mottok svarbrev fra statsråden den 21. november 2024. Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteen holdt åpen høring i saken den 9. januar 2025, der en rekke interessenter deltok. Komiteen har også mottatt skriftlige innspill.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Mona Nilsen og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Turid Kristensen og Tage Pettersen, fra Senterpartiet, Åslaug Sem-Jacobsen og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Silje Hjemdal, fra Sosialistisk Venstre-

parti, Kathy Lie, og fra Venstre, lederen Grunde Almeland, viser til forslaget om å forsterke innsatsen mot spilleavhengighet, og ser positivt på at man gjennom dette har fått mulighet til å vurdere flere forslag. Komiteen viser også til at statsråden har bekreftet pågående arbeid med mandat til en ny handlingsplan mot spilleproblemer, som skal gjelde fra 2026, og at Helse- og omsorgsdepartementet også er involvert i dette.

Forslag 1

«Stortinget ber regjeringen vurdere om dagens tapsgrenser for pengespill er satt for høyt, og om man bør innføre en samlet tapsgrense for alle registrerte spill som enerettsaktørene og andre relevante aktører tilbyr.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at statsråden i sitt svarbrev gir uttrykk for det er lite debatt rundt tapsgrensen i Norsk Tippings spill, og at dette skyldes at få spillere når denne grensen flere måneder på rad. Videre at de mest aggressive spill er underlagt egne maksimale tapsgrenser, og at unge spillere mellom 18 og 20 år har en egen maksimal totalgrense. Flertallet viser videre til at verken statsråden, Norsk Tipping AS, eller Stiftelsen Norsk Rikstoto anbefaler en samlet tapsgrense.

Forslag 2

«Stortinget ber regjeringen sørge for en oppdatert og mer informativ oversikt over tilgjengelige behandlingstilbud for spilleavhengighet, samt sørge for at denne informasjonen er lett tilgjengelig og kan gjøres godt kjent.»

Flertallet vil – i likhet med statsråden – uttrykke støtte til forslaget om å bedre tilgjengeliggjøre behandlingstilbudene. I den sammenheng vises det også til Meld. St. 5 (2024–2025) om en forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet, der det blant annet sies:

«Ifølge Helsedirektoratet er det behov for en bedre nasjonal koordinering av behandlingstilbudet til personer med spilleproblemer. Dette innebærer å samle sentrale aktører i fagfeltet og gi råd til klinikere og ledere, gi veiledning og undervisning, samt bidra til generell faglig utvikling for å gjøre helsetjenesten bedre rustet til å forebygge og behandle spillproblemer. Det er videre behov for å utvikle nasjonale standarder for kartleggingsverktøy og behandlingsmetoder. Regjeringens handlingsplan mot spilleproblemer utløper i 2025. Helsedirektoratet har igangsatt evaluering av de tiltakene som retter seg mot forebygging og behandling av spilleproblemer. Formålet er å vurdere måloppnåelse for tiltakene. Arbeidet skal ferdigstilles 31. mars 2025.»

Forslag 3

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kapasiteten i fjernbehandlingstilbud og andre digitale og spesialiserte lavterskeltilbud for spilleavhengighet økes, og at tilbudene gjøres tilgjengelige for alle – uavhengig av hvor de bor.»

Flertallet viser til at statsråden presiserer at Lotteritilsynet ikke har ansvar for å lyse ut midler til «Fjernbasert behandling for spilleavhengige», nettopp fordi det er et behandlingstilbud. Lotteritilsynet har ansvar for «Hjelpelinjen», som ikke er et behandlingstilbud, men et lavterskeltilbud som skal vise videre til annen hjelp. Videre vises det til at Blå Kors tok over driften av både «Hjelpelinjen» og «Fjernbasert behandling for spilleavhengige» 1. januar 2024. Flertallet viser også til at det er gitt tilskudd til utvikling av appen «Spillfri», som fra desember 2024 er et selvhjelpsverktøy som ikke krever henvisning, og som supplerer profesjonell behandling.

Flertallet ser positivt på at fjernbehandlingstilbudene styrkes, og forventer at dette får en sentral plass i den kommende handlingsplanen.

Forslag 4

«Stortinget ber regjeringen sørge for mer kunnskap om bruk av sosiale medier og andre mer utradisjonelle kanaler til reklame og markedsføring av pengespill for å kunne vurdere tiltak mot uheldig påvirkning i slike kanaler.»

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at statsråden uttrykker støtte til å styrke kunnskapen rundt pengespillreklame gjennom sosiale medier, og at Lotteritilsynet har vært i kontakt med Medietilsynet om måling av omfanget. Et nytt prosjekt om dette er i oppstartsfasen. Det vises også til at den nye pengespilloven har gitt tilsynet sterkere hjemler til å regulere markedsføringstrykket, og at det er gitt et tydeligere regelverk overfor ulovlig markedsføring fra influensere og de som opptrer som ambassadører for ulovlige pengespillaktører.

Dette flertallet forventer – med bakgrunn i statsrådens svar – at arbeidet knyttet til markedsføring av pengespill i sosiale medier vurderes i forbindelse med den kommende handlingsplanen mot spilleproblemer.

Forslag 5

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for kompetanseheving innen spilleavhengighet.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet,

partiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til statsrådens svarbrev, der det understrekes at økt kunnskap er viktig både som forebyggende tiltak og for å sikre best mulig behandlingstilbud. Videre vises det til gjeldende handlingsplan mot spilleproblemer for 2022–2025. Flertallet ser positivt på at dette arbeidet følges opp også i ny handlingsplan.

Forslag 6

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et regelverk for, og eventuelt vurdere et forbud mot, lotterimekanismer (lootbokser) i dataspill i Norge, samt vurdere å innføre regulering av, eventuelt forbud mot, bruk av virtuell valuta og skins gambling i data-spill.»

Flertallet viser til at statsråden i sitt svarbrev uttrykker bekymring for lootbokser og andre manipulerende mekanismer i dataspill, og at dagens regelverk ikke er godt nok. Videre at regjeringen i Dataspillstrategien varslet at det jobbes for en streng regulering i forbrukerregelverket, også i lys av EUs pågående arbeid. Regjeringen har forslag på høring, der formålet er å skjerme barn under 18 år mot markedsføring som ikke er egnet for barn. Flertallet viser også til at det i svarbrevet understrekes at tilstrekkelig beskyttelse mot manipulerende design i dataspill vil kreve samarbeid internasjonalt. Norge har bidratt i det europeiske samarbeidet gjennom å utvikle rapporter, og gjennom at Forbrukerrådet sammen med 21 andre forbrukerorganisasjoner har sendt klage til de europeiske forbrukermyndighetene.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, har også merket seg at bevilgningen til Forbrukertilsynet er økt med 2,5 mill. kroner i 2025 for å styrke tilsynet med forbrukervernet til barn i digitale medier. Og dette flertallet registrerer at Lotteritilsynet fra 1. januar 2025 vil kunne pålegge internettilbydere å gjennomføre DNS-blokkering av nettsider som uten tillatelse tilbyr pengespill som oppfyller pengespillovens kriterier.

Komiteen viser til at statsråden mener det er mest hensiktsmessig nå å følge opp samarbeidet om felles krav i EØS. Videre vises det til arbeidet med stortingsmeldingen om trygg digital oppvekst. Komiteen støtter dette.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, viser til Stortingets behandling av lov om pengespill, Prop. 220 L (2020–2021) jf. Innst. 163 L (2021–2022). Under denne behandlingen slo Stortinget fast at hovedmålet med loven er å sikre at pengespill, lotterier og totalisatorspill avholdes i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å fore-

bygge negative konsekvenser for spillerne. Flertallet viser også til at enerettsmodellen med Norsk Tipping og Rikstoto er foretrukket som modell for å ivareta hovedmålet i norsk pengespillpolitikk, og vil understreke betydningen av dette.

Flertallet viser til at det gjennom en rekke grep knyttet til ulovlige selskaper er vedtatt og iverksatt bidrag til å redusere antall mennesker som får spilleproblemer. Dette dreier seg eksempelvis om reklameforbud og om stopp i pengeoverføringer knyttet til ulovlige selskaper. Fra 1. januar i år er det i tillegg innført DNS-blokkering for uregulerte pengespill.

Flertallet konstaterer at antall spilleavhengige er halvert siden 2019, og at en ny handlingsplan mot spilleproblemer er på trappene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at disse partier stemte imot lovforslaget om DNS-blokkering ved behandlingen av Innst. 212 L (2023–2024) jf. Prop. 6 L (2023–2024).

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at i 2022 spilte mer enn 3,5 millioner nordmenn en form for pengespill på nett eller mobil. For de aller fleste er dette en ufarlig og underholdende aktivitet, men for altfor mange fører det til en form for avhengighet. Det er viktig at man klarer å balansere gleden mange har ved pengespill, mot problemene for mange opplever.

Spilleavhengighet kan ha store negative konsekvenser. Både for den det gjelder, de nærmeste rundt og for samfunnet. Det er særlig pengespill som har skapt de største utfordringene, men også dataspill kan medføre avhengighet som skaper problemer for spillere. Det er for lite kunnskap om hvor avhengighetsskapende spill kan være, og det er mye skam forbundet med spilleavhengighet. De økonomiske konsekvensene kan være svært store, de kan oppstå i løpet av kort tid, og belastningen psykisk og fysisk kan være tilsvarende ødeleggende.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre vil også vise til at befolkningsundersøkelsen for 2022 som ble gjennomført av Universitetet i Bergen og Nasjonalt kompetansesenter for spillforskning – Spillforsk, anslår at rundt 23 000 nordmenn har pengespillproblemer, mens 93 000 nordmenn er i risikozonen for å få problemer. Dette er en nedgang fra henholdsvis 55 000 og 120 000 fra 2019, men omtrent på samme nivå som i 2015.

Spillforsk anslø i 2019, konservativt estimat, at spilleproblemer koster samfunnet 5,1 mrd. kroner i året. Til

sammenligning betalte Norsk Tipping ut 5,2 mrd. kroner i spillemidler i 2021.

Disse medlemmer mener at det er svært gledelig at antallet mennesker med spilleproblemer har vist en markant nedgang, og at tiltak som er gjennomført de siste årene, når ser ut til å få god effekt. Det er likevel fremdeles et stort antall mennesker som sliter med pengespillproblemer – problemer som da også rammer nær familie, arbeidsgiver og andre mennesker i spillerens omgangskrets.

Aktører som jobber med forebygging og behandling av spilleavhengige, rapporterer om økt pågang. Det er derfor behov for nye tiltak som både kan bidra til å forebygge pengespillproblemer, bidra til at problemene ikke vokser seg for store, og bidra til å gi god behandling til de som står i alvorlige vanskeligheter. Økt innsats på dette området kan vurderes finansiert ved å tilordne en noe større andel av overskuddet til Norsk Tipping til arbeid mot spilleavhengighet.

ØKT INNSATS FOR FOREBYGGING OG BEHANDLING AV SPILLEAVHENGIGHET

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre vil peke på at de norske enerettsaktørene har etablert flere tiltak for å forebygge spilleavhengighet og har egne ansatte som jobber med spilleansvarlighet og kontakt med kunder som er i faresonen for å utvikle en problematisk spilleadferd. Spilleaktørenes innsats for å forebygge og minimere skadevirkningene av pengespill vil fortsatt være viktig. Det er likevel ønskelig at aktørene kan få enda bedre verktøy i sitt arbeid for å forebygge spilleavhengighet, og et slikt verktøy kan være å få etablert et felles registreringssystem for å gi aktørene bedre oversikt over kunder som har utviklet spilleproblemer eller står i fare for å utvikle slike problemer. Mulighetene for å kunne få på plass et slikt register bør vurderes, og det vil i den forbindelse også være viktig å vurdere hvordan personvernet i så fall kan sikres.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å etablere et felles registreringssystem for pengespill for enerettsaktørene og andre relevante aktører for å bedre mulighetene for å forebygge pengespillproblemer og spilleavhengighet på tvers av aktørene. Utredningen må omfatte en vurdering av hvordan personvernet kan sikres ved en eventuell innføring av et felles registreringssystem.»

Disse medlemmer viser til at de innførte begrensningene i reklame for pengespill har ført til at det nå ikke reklameres for utenlandske pengespill på TV-kanaler i Norge, og det er også en pågående diskusjon om å ta ned omfanget av reklame og profilering for ene-

rettsaktører i Norge for å beskytte befolkningen mot unødig oppmerksomhet om pengespill. Markedsføring av pengespill finner sted på ulike arenaer, og det er en bekymring knyttet til bruken av sosiale medier som reklamekanal, influenseres reklamering for pengespill og direkte lenking til spillnettsider og også bruk av kanaler uten aldersgrenser. Disse medlemmer er kjent med at det er mer utfordrende å måle hvor mye av denne typen markedsføring nordmenn blir utsatt for, og viser til at statsråden i sitt svarbrev til komiteen peker på at Lotteritilsynet og Medietilsynet per i dag ikke har gode metoder å måle dette på. Det er likevel viktig at man får mer kunnskap om bruken av sosiale medier og andre kanaler enn de mer tradisjonelle for reklame og markedsføring av pengespill, og hvordan Lotteritilsynet bedre kan følge opp og sanksjonere denne formen for reklame og markedsføring.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for mer kunnskap om bruk av sosiale medier og andre mer utradisjonelle kanaler for reklame og markedsføring av pengespill, for å kunne vurdere tiltak mot uheldig påvirkning i slike kanaler.»

BEHANDLINGSTILBUD

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at det er en utfordring med det eksisterende behandlingstilbudet for spilleavhengige at det er store forskjeller rundt i landet. Det fremstår som vanskelig å få oversikt over tilgjengelige tilbud, og innspill fra aktører som jobber denne problematikken, viser at oversikten heller ikke er oppdatert, og at flere av tilbudene egentlig ikke er reelle tilbud.

Kompetansesenter rus – region øst (KoRus Øst) utga i september 2017 rapporten «Kartlegging av behandlingsmetoder og behandlingssteder». I rapporten ble både mangler ved selve tjenestetilbudet – blant annet at det er stor variasjon i hvilke kartleggingsverktøy og manualer som brukes – og utfordringer i helsenorge.no sin presentasjon omtalt. Norsk Forening for Spillproblematikk påpeker at situasjonen ikke er noe bedre fem år senere. KoRus Øst peker også i sitt høringsinnspill til komiteen på at de ikke har noen grunn til å anta at situasjonen som er beskrevet i deres rapport, er bedre per i dag, og at de jevnlig hører om mennesker som blir avvist i spesialisthelsetjenesten, eller som møter behandlere uten spillfaglig kompetanse. Dette fører til at mennesker berørt av spilleproblemer ikke finner frem til informasjon om egen lidelse, deres fastleger har problemer med å henvise videre til god behandling, og dette kan

også føre til at de ikke får oppfylt sine rettigheter til behandling etter pasient- og brukerrettighetsloven.

Flertallet vil også vise til at statsråden i sitt svarbrev til komiteen skriver at det fremgår av Meld. St. 5 (2024–2025) («Trygghet, fellesskap og verdighet – Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet Del I – en ny politikk for forebygging, skadereduksjon og behandling») at det foreløpig mangler en oppdatert og samlet oversikt over hvilke klinikker som tilbyr behandling for spilleproblemer, og hva slags behandling som er tilgjengelig på de ulike stedene. Flertallet er gjort kjent med at Hjelpelinjen på eget initiativ fører oversikt over det reelle tilbudet, og at dette kan være til god hjelp i arbeidet med å utarbeide en oversikt over eksisterende tilbud.

Flertallet mener at et viktig steg for å kunne sikre et godt behandlingstilbud må være å sørge for at god informasjon er tilgjengelig både for mennesker som er berørt av spilleproblemer, og aktører i helsevesenet, slik at spilleavhengige har mulighet til å foreta informerte valg av behandlingssted.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for en oppdatert og mer informativ oversikt over tilgjengelige behandlingstilbud for spilleavhengighet samt sørge for at denne informasjonen er lett tilgjengelig og gjøres godt kjent.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre vil også peke på at aktører som Spillavhengighet Norge, Blå Kors og Hjelpelinjen melder om økt pågang og et stort behov for gode lavterskeltilbud. På oppdrag fra Lotteritilsynet har Sykehuset Innlandet i flere år drevet de offentlige hjelpe-tiltakene Hjelpelinjen og Fjernbasert behandling for spilleavhengige, et tilbud som nå driftes av Blå Kors. Det er et stort behov for økt kapasitet innen fjernbehandlingstilbud og andre digitale lavterskeltilbud. Det er derfor nødvendig med en gjennomgang av behandlingstilbudet for å sikre økt kapasitet og et likeverdig tilbud til de som trenger det – uavhengig av hvor i landet de bor, finansiert av spillemidlene. Disse medlemmer vil peke på det viktige arbeidet som Spillavhengighet Norge utfører, og at det er en utfordring for organisasjonen å kunne møte den økte pågangen innenfor de rammene de har i dag. Tilbudet som Spillavhengighet Norge gir, må også kunne sees på som en del av forebyggingsarbeidet og behandlingstilbudet vi har. Disse medlemmer forventer at regjeringen i sitt arbeid med ny handlingsplan mot spilleproblemer adresserer disse problemstillingene. Komiteen har mottatt innspill fra flere aktører som peker på at det i arbeidet med ny handlingsplan bør vurderes hvordan denne utarbeides, og at det bør vurderes hvordan helsemyndighe-

tene i større grad kan trekkes inn og ansvarliggjøres i dette arbeidet. Det pekes også på behov for å se på hvordan tiltak og pengebruk rapporteres. En utfordring som trekkes frem, er at tiltak i handlingsplanen i stor grad har vært prosjekter med en årlig tildeling, noe som har medført at få prosjekter har endt opp som varige tilbud på tross av gode evalueringer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kapasiteten innen fjernbehandlingstilbud og andre digitale, spesialiserte lavterskeltilbud for spilleavhengige økes, og at tilbudene gjøres tilgjengelige for alle – uavhengig av hvor de bor.»

SAMMENHENG I TJENESTENE

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til at det er Kultur- og likestillingsdepartementet som har ansvar for spillpolitikken, mens Helse- og omsorgsdepartementet har ansvar for behandlingstilbudet for spilleavhengige. Aktører som Lotteritilsynet og Medietilsynet har også viktige roller på dette feltet. Bransjen, spilleavhengige og flere interesseorganisasjoner peker på at organiseringen og fordelingen av ansvar i mange tilfeller kan være uklare. Disse medlemmer ser derfor at det kan være et behov for at det gjøres en gjennomgang av hvilke aktører som skal ha ansvar for de ulike oppgavene, for å sikre en best mulig faglig forankring og sammenheng i tjenestene.

KOMPETANSE

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener at det er et behov for å øke kunnskapsnivået om spilleproblemer i hele samfunnet. For eksempel i tilbud i helsetjenestene og barne- og ungdomspsykiatrien, og også i informasjon ut til foreldre, som kanskje ikke alltid har god nok kjennskap til hva de skal se etter, og hvor de kan søke hjelp dersom de oppdager problematisk adferd. Spilleproblemer har også store konsekvenser på norske arbeidsplasser, både økonomisk, arbeidsmiljømessig og på andre måter. Samtidig kan norske arbeidsplasser være en veldig god forebyggingsarena, og god kunnskap om hvordan arbeidsplassene kan bidra til både å forebygge og bidra til at ansatte får tilgang til behandling, vil kunne hjelpe mange som har fått problemer med sin spilleadferd. Statsråden skriver i sitt svarbrev til komiteen at gjeldende handlingsplan mot spilleproblemer inneholder flere tiltak knyttet til at økt kunnskap om spilleavhengighet er viktig som forebyggende tiltak, og for å sikre et best mulig behandlingstilbud. Det er åpenbart fremdeles behov for å øke denne kompetansen i

flere sektorer, og at dette følges opp i arbeidet med ny handlingsplan mot spilleproblemer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for kompetanseheving om spilleavhengighet.»

DATASPILLAVHENGIGHET

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre vil peke på at det i dataspill ligger mange mer eller mindre skjulte muligheter til å bruke penger. Lootbokser er en slik mulighet og består av virtuelle beholdere som inneholder tilfældige gjenstander eller belønninger som spillere kan kjøpe med ekte penger eller virtuell valuta. Disse lootboksene kan inneholde alt fra kosmetiske gjenstander (som skins) til spillvaluta, våpen eller andre spillfordeler. Markedet for omsetningen av lootbokser har blitt vanvittig stort, med en årsomsetning som nærmer seg 250 mill. dollar globalt.

Disse medlemmer viser til at å kjøpe lootbokser er en maskering av samme mekanismer som ved pengespill, å betale et lite beløp og håpe på en toppgevinst. De utnytter spillernes naturlige belønningsmekanismer, og skaper forventninger og spenning. Belønnningene er tilfeldige, noe som kan føre til at spillere bruker stadig mer penger på lootbokser for å holde tritt med andre spillere og opprettholde sin posisjon i spillet. Det ligger mange fristelser i å kjøpe seg opp på skins eller ekstra ferdigheter, og det kan for barn og ungdom fremstå som helt nødvendig i spillet. Et ekstra element er at kjøp av lootbokser, bruk av virtuell valuta (som gjør det vanskelig for barn og unge å forstå hvor mye penger som brukes) og bruk av skins til skinsgambling på rene gamblingssider kan gå under radaren til voksne omsorgspersoner, som kanskje ikke har innsikt eller ferdigheter til å se alt som skjer på denne arenaen.

Disse medlemmer vil også vise til at forskning viser en betydelig sammenheng mellom kjøp av lootbokser og problemspilling. Universitetet i Bergen finner at de som allerede har problemer med pengespill eller dataspill, har mer enn 200 pst. sannsynlighet for å rapportere om problemer rundt lootbokser. En engelsk undersøkelse blant 16–24-åringer finner at sannsynligheten for problemer med pengespill er 11 ganger høyere for unge som kjøper lootbokser for egne penger. Studien finner en like sterk kobling mellom kjøp av lootbokser og pengespillproblemer som gambling på kasino eller spilleautomater. Samtidig er det også vist til at lootbokser kan øke tilbøyeligheten til spille og øke sårbarheten for problemer med pengespill.

Også Fjernbasert behandling for spilleavhengige har opplyst at stadig nye deltakere i deres program har

brukt store pengesummer på dataspill, og mener at økonomiske transaksjoner i dataspill har sterke likhetstrekk med pengespill. Dette berører også i størst grad unge og sårbare, og bruk av for eksempel lootbokser vil kunne fungere som en opplæring i pengespill.

Disse medlemmer vil også peke på at flere land allerede har innført reguleringer av eller forbud mot lootbokser, eller er i ferd med å vurdere dette. Belgia, Finland, Australia, Spania, Nederland, Sverige og Tyskland er eksempler på dette. Forbrukerrådet ønsker også en regulering av lootbokser, og også å forby virtuell valuta i spill. Forbrukerrådet har, sammen med 21 andre forbrukerorganisasjoner, klaget inn en rekke spillelskaper til europeiske forbrukermyndigheter for bruk av virtuell valuta i spill.

Disse medlemmer har forståelse for at det kan være hensiktsmessig å samarbeide med EU om regulering eller innføring av et slike forbud, men ser samtidig at det er viktig at Norge fortsetter å være en pådriver for å få fortgang i dette arbeidet, og at det må vurderes om det kan være tiltak Norge kan innføre også på egen hånd. Forhold som bør vurderes, er merking av spill som inneholder salg av lootbokser, aldersgrenser på spill som inneholder lootbokser, forbud mot villedende eller manipulerende design, krav om at alle transaksjoner i spill skal oppgis i ekte valuta, og at forskere skal ha tilgang til algoritmer og data bak lootbokser for uavhengige forskningsformål. Det er også nødvendig å se på hvordan norske tilsynsmyndigheter i sterkere grad kan bidra til å stanse en uheldig utvikling som kan føre langt flere inn i pengespillproblemer, f.eks. ved å vurdere om slike lotterimekanismer skal defineres som pengespill eller gjennom et eget regelverk. Regjeringen har varslet at de vurderer å adressere noen av disse problemstillingene i et forslag til ny regulering i markedsføringsloven. Det synes åpenbart at det er behov for strengere regulering.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre et regelverk for, og eventuelt vurdere et forbud mot, lotterimekanismer (lootbokser) i dataspill i Norge, samt vurdere å innføre regulering av, eventuelt forbud mot, bruk av virtuell valuta og skins gambling i dataspill.»

FORSKNING OG DELING AV DATA

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre vil vise til at Norges eneste forskningsmiljø på spill- og dataspillavhengighet i dag befinner seg på Universitetet i Bergen. Spillforsk er et nasjonalt senter for spillforskning og psykologien rundt spill- og dataspillavhengighet. Mellom 80 og 90 pst. av all forskning knyttet til pengespill

blir utført her. Det er Spillforsk som hvert fjerde år, på oppdrag fra Lotteritilsynet, utarbeider befolkningsundersøkelsene. Fagmiljøet på Spillforsk er lite, men svært kompetent. Senteret har siden oppstarten vært finansiert med svært begrensede midler. For å kunne fatte gode beslutninger om spillpolitikk og avhengighet trenger vi et best mulig og uavhengig kunnskapsgrunnlag. Et sterkt og kompetent fagmiljø er derfor helt avgjørende. Skal man fortsette med å kunne ta kunnskapsbaserte avgjørelser om spillpolitikken fremover, vil det være viktig å sikre kontinuiteten til forskningssenteret. Like viktig er det å legge til rette for at de får tilgang på data som kan legges til grunn for forskning, også gjennom samarbeid om internasjonale forskningsprosjekter.

Disse medlemmer vil også vise til at i gjeldende handlingsplan mot spilleproblemer er ett av tiltakene å styrke Spillforsk som ledd i å bidra til et robust miljø for forskning på pengespill og pengespillproblemer i Norge. Disse medlemmer mener at Spillforsk må sikres forutsigbare og mer langsiktige rammevilkår. I handlingsplanen videreføres tiltak for å styrke forskning på hjelpetiltak og behandling av data- og pengespillproblemer. Disse medlemmer mener at dette er viktige tiltak for å skaffe mer og oppdatert kunnskap om disse områdene, kunnskap som er etterlyst fra Blå Kors og andre aktører i samfunnet som jobber med spilleavhengighet.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å etablere et felles registreringssystem for pengespill for enerettsaktørene og andre relevante aktører for å bedre mulighetene for å forebygge pengespillproblemer og spilleavhengighet på tvers av aktørene. Utredningen må omfatte en vurdering av hvordan personvernet kan sikres ved en eventuell innføring av et felles registreringssystem.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av en samlet komité. Komiteens tilråding II–V fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen sørge for en oppdatert og mer informativ oversikt over tilgjengelige behandlingstilbud for spilleavhengighet samt sørge for at denne informasjonen er lett tilgjengelig og gjøres godt kjent.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for mer kunnskap om bruk av sosiale medier og andre mer utradisjonelle kanaler for reklame og markedsføring av pengespill, for å kunne vurdere tiltak mot uheldig påvirkning i slike kanaler.

III

Stortinget ber regjeringen sørge for at kapasiteten innen fjernbehandlingstilbud og andre digitale, spesialiserte lavterskeltilbud for spilleavhengige økes, og at tilbudene gjøres tilgjengelige for alle – uavhengig av hvor de bor.

IV

Stortinget ber regjeringen legge til rette for kompetanseheving om spilleavhengighet.

V

Stortinget ber regjeringen innføre et regelverk for, og eventuelt vurdere et forbud mot, lotterimekanismer (lootbokser) i dataspill i Norge, samt vurdere å innføre regulering av, eventuelt forbud mot, bruk av virtuell valuta og skins gambling i dataspill.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 4. mars 2025

Grunde Almeland

leder

Åse Kristin Ask Bakke

ordfører

**DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Familie- og kulturkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/4641-

21. november 2024

Svar vedrørende dokument 8:13 S (2024-2025) om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet

Jeg viser til representantforslag 13 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Turid Kristiansen, Tage Pettersen, Grunde Almeland, Kjell Ingolf Ropstad, Une Bastholm, Irene Ojala og Hege Bae Nyholt om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet. Representantene har fremmet følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen vurdere om dagens tapsgrenser for pengespill er satt for høyt, og om man bør innføre en samlet tapsgrense for alle registrerte spill som enerettsaktørene og andre relevante aktører tilbyr.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for en oppdatert og mer informativ oversikt over tilgjengelige behandlingstilbud for spilleavhengighet samt sørge for at denne informasjonen er lett tilgjengelig og kan gjøres godt kjent.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at kapasiteten i fjernbehandlingstilbud og andre digitale og spesialiserte lavterskeltilbud for spilleavhengighets økes, og at tilbudene gjøres tilgjengelige for alle – uavhengig av hvor de bor.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for mer kunnskap om bruk av sosiale medier og andre mer utradisjonelle kanaler til reklame og markedsføring av pengespill for å kunne vurdere tiltak mot uheldig påvirkning i slike kanaler.
5. Stortinget ber regjeringen legge til rette for kompetanseheving innen spilleavhengighet.
6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et regelverk for, og eventuelt vurdere et forbud mot, lotterimekanismer (lootbokser) i dataspill i Norge, samt vurdere å innføre regulering av, eventuelt forbud mot, bruk av virtuell valuta og skins gambling i dataspill.

Forslag 1: «Stortinget ber regjeringen vurdere om dagens tapsgrenser for pengespill er satt for høyt, og om man bør innføre en samlet tapsgrense for alle registrerte spill som enerettsaktørene og andre relevante aktører tilbyr»

Jeg er enig med representantene at det er gledelig at den siste befolkningsundersøkelsen for 2022 viser en tilnærmet halvering av antallet problemspillere, og er glad for at vår politikk og reguleringer innført på området har vist seg å ha effekt. Antallet problemspillere og de i risikozonen for å utvikle problemspill er likevel fortsatt for høyt, og vi må fortsette å jobbe aktivt for å sikre at problemspill og negative konsekvenser av pengespill får minst mulig fotfeste i samfunnet.

Felles tapsgrenser for alle registrerte spill ville være positivt, fordi det ville gi spillerne en enda bedre beskyttelse enn de har i dag. Dette er et langsiktig mål som vi vil jobbe mot, men for å komme dit, må vi først sørge for at vi har på plass strukturen til at et slik system kan bygges opp.

Jeg vil i denne forbindelse vise til at vi nettopp har endret pengespillforskriften, slik at fra 1. september 2025 vil den maksimale tapsgrensen for elektroniske bingospill være 900 kroner per kalenderdag og 4400 kroner per kalendermåned. Vi håper og regner med at dette vil ha en skadereduserende effekt for spillerne.

Når det kommer til tapsgrensene for enerettstilbyderne Norsk Tipping og Norsk Rikstoto, er dette regulert i pengespillforskriften § 26. Den totale tapsgrensen for alle Norsk Tippings pengespill er 20 000 kroner per måned, og ble for første gang innført høsten 2016. Norsk Tipping var det første spillskapet i verden som innførte obligatoriske tapsgrenser på tvers av alle spill. Den totale tapsgrensen er ikke blitt justert siden, og sett i lys av at kroneverdien har økt med rundt 27 prosent, er tapsgrensen betydelig lavere nå enn da den først ble innført.

Det har vært lite debatt rundt størrelsen på den totale tapsgrensen for Norsk Tippings spill. Dette skyldes at det er få spillere som når denne grensen flere måneder på rad. Videre er Norsk Tipping sine mest aggressive spill underlagt egne maksimale tapsgrenser, jf. pengespillforskriften § 26. Det følger av denne bestemmelsen at den maksimale tillatte tapsgrensen på de nettbaserte kasinospillene er 7500 kroner per kalendermåned. Til tross for dette, har Norsk Tipping selv valgt å operere med en enda lavere maksgrense, på 5000 kroner. Norsk Tipping har også valgt å differensiere den maksimale totalgrensen for sine yngste spillere, ved at spillere mellom 18 og 20 år har en egen maksimal totalgrense på 2000 kroner i måneden.

Norsk Rikstoto har en total tapsgrense på 20 000 kroner per kalendermåned rullerende over en tremåneders periode. Rullering innebærer at ubenyttet tap kan overføres til neste måned.

Lotteritilsynet har ansvaret for å gjennomføre tilsyn med at aktørene følger regelverket. Den enkelte tilbyder av pengespill må selv vurdere behovet for strengere tapsgrenser for sine

egne spill, i tillegg til minimumsgrensene som er fastsatt i pengespillregelverket. Som nevnt over har Norsk Tipping ved flere anledninger justert ned sine tapsgrenser. For eksempel nedjusterte selskapet under koronapandemien tapsgrensene på de nettbaserte kasinospillene fra 10 000 til 7500 kroner. Grensen ble siden ytterligere nedjustert til 5000 kroner. Lotteritilsynet informerer om at Norsk Tipping nå vurderer å innføre egne totalgrenser for spillere mellom 20 og 25 år, i tillegg til de totale tapsgrensene for spillere mellom 18 og 20 år, som allerede er innført.

En felles tapsgrense for alt registrert spill er vanskelig å få på plass på kort sikt. Under arbeidet med innføringen av registrert spill med maksimale tapsgrenser på elektroniske pengespill i bingolokaler tok departementet opprinnelig sikte på å få på plass et felles offentlig kontrollert system på tvers av alle bingolokaler i Norge. Dette viste seg vanskelig, blant annet fordi det ville kreve samarbeid og datadeling mellom ulike, selvstendige aktører. Departementet valgte på denne bakgrunn å gjennomføre krav om å registrert spill per bingohall. Vi vil vurdere behovet for et felles system etter at regler om registrert spill per bingohall har fått virke en tilstrekkelig lang periode.

Med bakgrunn i det ovennevnte, ser jeg på nåværende tidspunkt ikke behov for å gjøre justeringer i reguleringen av dagens tapsgrenser.

Forslag 2: «Stortinget ber regjeringen sørge for en oppdatert og mer informativ oversikt over tilgjengelige behandlingstilbud for spilleavhengighet samt sørge for at denne informasjonen er lett tilgjengelig og kan gjøres godt kjent».

Som det fremgår av stortingsmelding 5 om en forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet, mangler det foreløpig en oppdatert og samlet oversikt over hvilke klinikker som tilbyr behandling for spilleproblemer, og hva slags behandling som er tilgjengelig på de ulike stedene. Helsedirektoratet opplyser at ventetidene på Helsenorge.no skal rapporteres inn månedlig av behandlingsstedene.

Helse- og omsorgsdepartementet vil i dialog med tjenestene undersøke hvordan oversikten på Helsenorge og på sykehusenes egne informasjonssider kan gjøres mer oppdatert og informativ.

Forslag 3: «Stortinget ber regjeringen sørge for at kapasiteten i fjernbehandlingstilbud og andre digitale og spesialiserte lavterskeltilbud for spilleavhengighets økes, og at tilbudene gjøres tilgjengelige for alle – uavhengig av hvor de bor».

Representantene peker på at det er enkelte oppgaver som er unaturlig fordelt, ved at Lotteritilsynet har ansvaret for å lyse ut midler til Hjelpelinjen og Fjernbasert behandling for spilleavhengige samtidig som at Helse- og omsorgsdepartementet har ansvar og kompetanse for de andre behandlingstilbudene. Dette er en misforståelse. Lotteritilsynet har

ikke ansvaret for å lyse ut midler til Fjernbasert behandling for spilleavhengighet, nettopp fordi det er et behandlingstilbud. I arbeidet med Handlingsplanen mot spilleproblemer er dette Helsedirektoratet sitt ansvar. Lotteritilsynet har derimot ansvar for Hjelpelinjen, som ikke er et behandlingstilbud, men et lavterskeltilbud som skal vise videre til annen hjelp. Hjelpelinjen fører statistikk over samtalene som er en viktig temperaturmåler for hvilke spill som skaper flest problemer i det norske markedet. Hjelpelinjen tar, sagt med andre ord, pulsen på behovet for hjelp i samfunnet. Jeg ser at antallet henvendelser til Hjelpelinjen har gått noe opp fra 2022 til 2023. Dersom man ser på pågangen over flere år, ser man at den, til tross for litt variasjoner fra år til år, har vært relativt stabil.

Blå Kors tok over driften av både Hjelpelinjen og Fjernbasert behandling for spillavhengige 1. januar 2024 og etablerte med det «Blå Kors spillavhengighet» som er en satsning for å hjelpe personer med pengespillproblemer og deres pårørende. Tilbudet driftes gjennom blant annet tilskudd fra Handlingsplanen mot spilleproblemer, som finansieres av overskuddet til Norsk Tipping, jf. pengespilloven § 12 første ledd punkt 2.

Tilbudet Fjernbasert behandling har hatt 413 unike deltakere i perioden 01.11.23 – 31.10.24. Dette er en økning fra tidligere år. Ifølge Helsedirektoratet har synlighet på internett og i sosiale medier blitt vesentlig styrket etter Blå Kors sin overtakelse av tjenesten. Tjenesten omtales og synliggjøres aktivt blant annet av AKAN, Spilleavhengighet Norge og ulike spilltilbydere.

Digitale behandlingsopplegg gir større fleksibilitet for både brukere og tjenester. Ikke minst i områder med lang reisevei for pasientene øker dette tilgjengeligheten til tilbudet. Helseregionene har over tid arbeidet med utvikling av ulike programmer innenfor e-behandling, inkludert spilleavhengighet. Dette er et veiledet app-basert behandlingsprogram basert på kognitiv atferdsterapi. Det er utviklet på samme plattform som de andre e-behandlingsprogrammene i Norge (depresjon, angst, ADHD mm.). I Helse Vest og Helse Midt-Norge tas det sikte på å igangsette tilbudet tidlig i 2025.

Helsedirektoratet har gjennom handlingsplanen mot spilleproblemer gitt tilskudd til utvikling av appen Spillfri. Dette er et selvhjelpsverktøy for spilleavhengighet som ikke krever henvisning. Appen vil være et godt supplement til profesjonell behandling og skal publiseres i desember 2024.

Å sikre gode fjernbehandlings- og andre lavterskeltilbud for personer med spilleproblemer er en viktig del av gjeldende handlingsplan mot spilleproblemer (2022-2025). Vi er nå i prosess med å utarbeide mandat til ny handlingsplan mot spilleproblemer som skal gjelde fra 2026. Helse- og omsorgsdepartementet er involvert i dette arbeidet.

Forslag 4: «Stortinget ber regjeringen sørge for mer kunnskap om bruk av sosiale medier og andre mer utradisjonelle kanaler til reklame og markedsføring av pengespill for å kunne vurdere tiltak mot uheldig påvirkning i slike kanaler.»

Lotteritilsynet fører tilsyn med at pengespill ikke blir markedsført i strid med pengespillregelverket. Markedsføring av pengespill i Norge skal strengt begrenses til det som er nødvendig for å informere om spilltilbudet og å lede spillelysten i samfunnet til ansvarlige og trygge pengespilltilbud, jf. pengespilloven § 6. Det er blant annet også forbud om å markedsføre eller medvirke til markedsføring av pengespill som ikke er tillatt i Norge.

Jeg er enig med representantene i at det hadde vært positivt med mer kunnskap om pengespillreklame gjennom sosiale medier. Jo bedre kunnskap vi har om dette, jo enklere er det for tilsynet å slå ned på ulovlig markedsføring, og jo mer treffsikker regulering kan utformes.

Markedsføring i sosiale medier skiller seg imidlertid fra mer tradisjonelle markedsføringskanaler, ved at den er personalisert og basert på personlig netthistorikk. Dette er en vanlig måte for de utenlandske pengespillaktørene å markedsføre seg på, og det er regnet som en treffsikker og effektiv måte å nå mulige spillere på. Lotteritilsynet opplyser at det er utfordrende å måle hvor mye av denne typen markedsføring nordmenn blir utsatt for, og at tilsynet i stor grad er avhengige av selvrapporterte målinger. Personvernregler (GDPR) er også et element som påvirker muligheten til å måle slik markedsføring rettet mot enkeltpersoner. Videre kan det fort bli tale om flyktig kunnskap som igjen kan være av begrenset verdi, fordi kunnskapen kan bli utdatert før en får gjort nytte av den. Lotteritilsynet har tidligere vært i kontakt med Medietilsynet om muligheten for å måle omfanget av markedsføring av pengespill i sosiale medier, men heller ikke Medietilsynet har per i dag gode metoder å måle dette på. Lotteritilsynet I arbeider med å skaffe seg mer kunnskap, og viser til at de nå er i oppstartsfasen av et nytt prosjekt knyttet til nettopp dette.

Samtidig vil jeg understreke at markedsføring av pengespill i Norge er strengt regulert, og Lotteritilsynet fører tilsyn med markedsføringens innhold og omfang. Det har blitt strengere regler for markedsføringen for private aktører, og Lotteritilsynet fører også tilsyn med markedsføring av pengespill som ikke har tillatelse i Norge, inkludert i sosiale medier. Ny pengespillov og forskrift som trådte i kraft i 2023, har gitt Lotteritilsynet sterkere hjemler til å regulere markedsføringstrykket rettet mot norske forbrukere, og et tydeligere regelverk overfor ulovlig markedsføring fra influensere og ulovlige pengespillaktører i Norge. Blant annet har Lotteritilsynet fått mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr for ulovlige tilbud og markedsføring av pengespill.

Endringene i regelverk har lagt til rette for at Lotteritilsynet har økt innsatsen mot ulovlig markedsføring av pengespill i sosiale medier i 2023 og 2024, ved å rette seg mot aktørene som spillselskapene bruker som ambassadører, herunder influensere, idrettsprofiler eller andre kjendiser. Blant annet har tilsynet sendt ut varsel om tvangsmulkt til aktører som tilsynet mente opptrådte i strid med markedsføringsforbudet. Som følge av dette har flere influensere og ambassadører sluttet å markedsføre ulovlige pengespill.

Representantene viser til at det er en *pågående diskusjon* om å ta ned omfanget av reklame og profilering for enerettsaktørene i Norge for å beskytte befolkningen mot unødige oppmerksomhet om pengespill. Jeg viser i den forbindelse til at både Norsk Tipping og Norsk Rikstoto, som følge av krav fra Lotteritilsynet om at disse må redusere omfanget av sin markedsføring, nylig har redusert markedsføringen sin med henholdsvis 45 millioner kroner og 3,4 millioner kroner i 2024. Dette kommer frem i [Lotteritilsynets årsrapport for 2023 side 18](#).

All den tid nordmenn eksponeres for pengespillreklame fra utenlandske aktører uten tillatelse, er det fremdeles behov for å synliggjøre enerettstilbydernes spilltilbud. Deres samfunnsoppdrag er å kanalisere den eksisterende spillelysten i samfunnet til deres spillplattformer, som er underlagt et langt strengere ansvarlighetsrammeverk enn de utenlandske aktørene. Lotteritilsynet fører tilsyn med på at enerettstilbyderne ikke markedsfører sine spill i større grad enn hva som kan anses nødvendig for å kanalisere spillelysten inn i ansvarlige rammer.

Forslag 5: «Stortinget ber regjeringen legge til rette for kompetanseheving innen spilleavhengighet».

Økt kunnskap om spillavhengighet er viktig som forebyggende tiltak, og for å sikre best mulig behandlingstilbud. Gjeldende handlingsplan mot spilleproblemer inneholder flere tiltak knyttet til nettopp dette. Vi er nå i gang med å utarbeide nytt mandat til ny handlingsplan mot spilleproblemer som skal gjelde fra 2026.

Forslag 6: «Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre et regelverk for, og eventuelt vurdere et forbud mot, lotterimekanismer (lootbokser) i dataspill i Norge, samt vurdere å innføre regulering av, eventuelt forbud mot, bruk av virtuell valuta og skins gambling i dataspill.»

Dataspill kan inneholde pengespilllignende elementer og det er bekymringsfullt dersom barn og unge gjennom dataspill læres opp i et tankesett som minner om pengespill. Dette er en problemstilling jeg har en løpende dialog med både Norsk Tipping og Lotteritilsynet om.

Regjeringen deler representantenes bekymringen for lootbokser og andre manipulerende mekanismer i dataspill. Vi har allerede et regelverk som setter rammer for designteknikker i dataspill. I markedsføringsloven har vi blant annet teknologinøytrale bestemmelser om urimelig og villedende handelspraksis, som gjennomfører felleseuropeiske regler på området. Forekomsten av problematiske designteknikker i dataspill tilsier imidlertid at disse reglene ikke har fungert godt nok. I Dataspillstrategien varslet regjeringen at den vil arbeide for en streng regulering av lootbokser i forbrukerregelverket og i lys av EUs arbeid på området.

Forbrukerproblemer med lootbokser og andre problematiske aspekter ved markedsføring og kjøp i dataspill har også vært tema i regjeringens gjennomgang av barns forbrukervern i digitale medier. Som del av oppfølgingen av denne gjennomgangen har Barne- og familiedepartementet nylig sendt et forslag til ny regulering i markedsføringsloven på høring. Forslaget er å forby at markedsføring eksponerer produkter eller tjenester som er uegnet for barn i sosiale medier eller spill, hvis det er grunn til å forvente at barn kan se markedsføringen. I høringsnotatet foreslås det at Forbrukertilsynet kan vurdere forundringspakker og liknende som benytter problematiske gambling-lignende virkemidler, etter den foreslåtte bestemmelsen. Formålet er å skjerme barn under 18 år mot markedsføring av slike ytelser. Forslaget utnytter et begrenset handlingsrom etter EØS-avtalen til å gjøre innstramninger i regelverket for markedsføring som barn eksponeres for, men vil ikke være tilstrekkelig alene for å regulere manipulerende praksis i dataspill.

Det er begrenset mulighet til å regulere utenlandske dataspill effektivt fra Norge. Regelverket utenfor pengespilllovens område er i stor grad harmonisert, særlig gjennom direktivet om urimelig handelspraksis. Det gir et snevert handlingsrom for å fastsette egne regler i Norge. Mange spilltilbydere er etablert i utlandet. Overfor disse har vi ikke praktisk eller juridisk mulighet å håndheve norske regler om design-teknikker i spill. Ytterligere norske særregler vil derfor ha usikker og i alle tilfeller begrenset effekt. For å få tilstrekkelig beskyttelse mot manipulerende design i dataspill, er det nødvendig å samarbeide internasjonalt og bidra til håndheving og regelverksutvikling i landene hvor spilltilbydere er etablert. Barne- og familiedepartementet finansierte i 2023 to rapporter fra SIFO («Pay to play») som dokumenterte at lootbokser bare er én av flere manipulerende mekanismer i dataspill som retter seg mot barn og unge. Sammen med Forbrukerrådets interessepolitiske arbeid, som rapportene «Insert Coin» om lootbokser og «Getting Played» om virtuell valuta, har Norge bidratt med oppdatert kunnskap som illustrerer behovet for at det tas grep på europeisk nivå. Forbrukerrådet har på bakgrunn av rapporten «Getting Played» samarbeidet med 21 andre forbrukerorganisasjoner om å sende en klage til de europeiske forbrukertilsynsmyndighetene.

Håndheving av både eksisterende og mulig nytt regelverk er avgjørende. Forbrukertilsynet har prioritert å delta i det internasjonale håndhevings-samarbeidet på feltet. Regjeringen har foreslått å øke bevilgningen til Forbrukertilsynet med 2,5 millioner kroner i 2025 for å styrke tilsynet med forbrukervernet til barn i digitale medier.

Norge har gitt innspill til en evaluering av det europeiske forbrukervernregelverket, hvor vi blant annet tok til orde for at det bør vurderes hvordan lootbokser, kjøp i spill og manipulerende design, kan reguleres strengere. Det er ventet at påtroppende Europakommisjon vil følge opp evalueringen med forslag til nytt regelverk.

Det er altså allerede satt i verk en rekke tiltak for å få på plass en streng regulering av lotterimekanismer og manipulerende design i dataspill, innenfor det juridiske og praktiske handlingsrommet vi har til å regulere dette markedet. Fremover vil det være mer hensiktsmessig å følge opp samarbeid om felles krav i EØS, enn å foreslå egne regler i

Norge med usikker effekt. Når det gjelder barn og unge er det òg grunn til å se spørsmålet i sammenheng med den bredere innsatsen for trygg digital oppvekst. Dette arbeidet vil beskrives nærmere i en melding til Stortinget som er under arbeid.

Når det kommer til skinbetting, er dette allerede omfattet av pengespillregelverket, dersom skinbettingen oppfyller lovens vilkår for å kunne regnes som et pengespill. Pengespill; der deltakere «mot en innsats» kan vinne en «premie av økonomisk verdi», og «resultatet er helt eller delvis tilfeldig», jf. pengespilloven § 2. Det er Lotteritilsynet som fører tilsyn med at kravene i pengespillreguleringen blir oppfylt. Så snart den nye bestemmelsen om DNS-blokkering trer i kraft fra nyåret, vil Lotteritilsynet kunne pålegge internettildydere å gjennomføre DNS-blokkering av nettsider som uten tillatelse tilbyr pengespill som oppfyller pengespillovens kriterier. Tilsynet informerer om at de er i gang med å gjennomgå slike aktuelle pengespillnettsteder. Lotteritilsynet kan også pålegge at den ulovlige virksomheten skal opphøre eller stenge, samt ilegge tvangsmulkt for å fremtvinge etterlevelse av pålegget. De har også anledning til å ilegge overtredelsesgebyr.

For at disse virkemidlene skal kunne tas i bruk, må det altså være tale om pengespillnettsteder der deltakere mot en innsats kan vinne en premie av økonomisk verdi. Dersom premien derimot kun har en virtuell verdi innad i spillet som ikke kan omsettes økonomisk i den virkelige verden, vil ikke nettsiden omfattes av pengespillregelverket. Slike dataspill omfattes av forbrukermyndighetenes ansvarsområde.

Med hilsen

Lubna Jaffery

